

Europese GPP-criteria voor schoonmaakproducten en -diensten

Groene overheidsopdrachten (GPP) zijn een vrijwillig instrument. In dit document worden de GPP-criteria beschreven die zijn opgesteld voor de productgroep schoonmaakproducten en -diensten. In het bijbehorende verslag met technische achtergrondinformatie leest u waarom deze criteria geselecteerd werden en vindt u referenties voor meer informatie.

Per product-/dienstengroep worden twee soorten criteria gepresenteerd:

- De **Europese GPP-kerncriteria** kunnen worden gebruikt door elke aanbestedende dienst in alle lidstaten en hebben betrekking op de belangrijkste milieueffecten. Ze zijn zo opgesteld dat ze met minimale extra controle-inspanningen of kostenverhogingen kunnen worden gebruikt.
- De uitgebreide **Europese GPP-criteria** zijn bestemd voor wie de beste producten wil aankopen die op de markt verkrijgbaar zijn. Mogelijk vereisen deze criteria extra controle-inspanningen of een lichte kostenverhoging in vergelijking met andere producten met dezelfde functionaliteit.

1. Omschrijving en toepassingsgebied

In dit productblad worden de aanbestedingsprocedures beschreven voor de aanschaf van **schoonmaakproducten** en **schoonmaakkdiensten**. Wat producten betreft, worden vier categorieën behandeld, die overeenstemmen met die van de EU-milieukeur (http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm):

- Allesreinigers, sanitairreinigers en ruitenreinigers;
- Machineafwasmiddelen en -spoelmiddelen;
- Handafwasmiddelen;
- Wasmiddelen en vlekverwijderaars die zijn bedoeld als voorbehandeling voor wasmachines;

1.1 Schoonmaakproducten.

De aankoop van reinigingsproducten is voor aanbestedende diensten extra lastig in verband met de complexiteit van de te beoordelen informatie over de gebruikte stoffen.

De hier beschreven criteria zijn gebaseerd op de EU-milieukeur voor schoonmaakproducten. In andere milieukeuren van ISO-type I worden vergelijkbare criteria gebruikt. Een milieukeur van ISO-type I is een nuttig en betrouwbaar controle-instrument, aangezien hij is gebaseerd op onafhankelijke controle. Producten met een milieukeur van ISO-type I voldoen aan zowel de **kerncriteria** als de **uitgebreide criteria**. Voor producten zonder milieukeur van ISO-type

I zal de aanbestedende dienst aan de hand van door de inschrijver ingediende relevante documentatie, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende organisatie, moeten controleren of de producten voldoen aan de technische specificaties.

De onderstaande **kerncriteria** omvatten de criteria die de uitbestedende dienst het eenvoudigst kan verifiëren en hebben met name betrekking op belangrijke milieueffecten in verband met het gebruik van bepaalde gevaarlijke stoffen, de juiste dosering van het product en, in voorkomend geval, de juiste watertemperatuur, de productie van verpakkingsafval en, in bepaalde gevallen, het vrijkomen van fosfor.

De **uitgebreide criteria** komen overeen met een grotere subcategorie van de EU-milieukeurcriteria en omvatten niet alleen strengere eisen op de bovengenoemde gebieden, maar zijn tevens gericht op het aanpakken van andere milieuaspecten, zoals de toxiciteit voor waterorganismen van het product.

Hierbij zij echter opgemerkt dat een aantal van de EU-milieukeurcriteria is bedoeld voor producten voor huishoudelijk gebruik. Dat betekent dat ze alleen als GPP-criteria mogen worden toegepast voor producten als:

- a) de te verrichten schoonmaakdiensten en de norm die daarbij wordt gesteld, vergelijkbaar zijn met die voor huishoudelijke toepassingen;
- b) de procedure, voorwaarden en apparatuur vergelijkbaar zijn met die voor huishoudelijk gebruik.

1.2 Schoonmaakdiensten

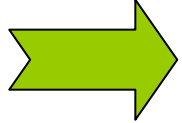
Veel instanties laten hun schoonmaakactiviteiten uitvoeren door particuliere contractanten. De aanbestedingsprocedure voor selectie van de contractant biedt mogelijkheden om de milieu- en gezondheidseffecten van deze activiteiten te verbeteren.

Met name door het verbruik van chemicaliën terug te dringen is belangrijke winst te behalen. Dit kan worden bereikt door de juiste hoeveelheden schoonmaakmiddel te gebruiken of door nieuwe schoonmaaktechnieken toe te passen.

De aanbevelingen in de **kerncriteria** hebben tot doel ervoor te zorgen dat de toegepaste producten voldoen aan belangrijke milieueisen, zoals in 1.1 hierboven wordt beschreven, en dat de manier wordt gedefinieerd waarop de dienst moet worden uitgevoerd.

De **uitgebreide criteria** omvatten niet alleen de eisen waaraan de gebruikte producten moeten voldoen en aanbevelingen voor het definiëren van de manier waarop de dienst moet worden uitgevoerd, maar moeten ook bepalingen bevatten ten aanzien van de werkzaamheden van de beheerder, de voorman/voorzitter of de coördinator die de schoonmaakwerkzaamheden organiseert en toeziet op hun uitvoering.

2. Belangrijkste milieueffecten

Belangrijkste milieueffecten	GPP-benadering
<ul style="list-style-type: none"> • Klimaatverandering • Menselijke gezondheid • Ecotoxiciteit • Eutrofiëring • Waterverbruik • Productie van afval 	 <ul style="list-style-type: none"> • Gebruik van schoonmaakproducten die werkzaam zijn bij lagere temperaturen • Vermijden van bepaalde gevaarlijke stoffen in het product • Vermijden van fosfor en beperken van biociden in het product • Beperken van het algeheel "kritisch verdunningsvolume" van het product • Verstrekken van informatie over aanbevolen doseringen • Verminderen van gebruik van producten door schoonmaakprogramma's en technieken te herzien • Verbeteren van de opleiding van het schoonmaakpersoneel • Verminderen van de hoeveelheid verpakking • Toezien op de recycleerbaarheid van de gebruikte verpakking en het gebruik van gerecycleerd verpakkingsmateriaal

Hierbij zij opgemerkt dat de volgorde van de effecten niet noodzakelijk overeenstemt met de volgorde van het belang ervan.

3. Europese GPP-criteria voor schoonmaakproducten en -diensten

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.1 Europese GPP-criteria voor allesreinigers	
ONDERWERP	ONDERWERP
Aanschaf van milieuvriendelijke allesreinigers	Aanschaf van milieuvriendelijke allesreinigers
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
Eisen ten aanzien van stoffen	Eisen ten aanzien van stoffen
1. Op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad of andere relevante technische gegevensbladen mogen geen ingrediënten (stoffen) worden	1. Het product mag geen stoffen bevatten die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst als bedoeld in artikel 59

<p>vermeld die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkende stoffen en zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening). De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste bewijzen worden eveneens aanvaard, zoals een overzicht van de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad, de website van de fabrikant en andere relevante technische gegevensbladen, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de genoemde ingrediënten voorkomen op de lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>	<p>van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening) in een hoeveelheid die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaakt. De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de stoffen voorkomen op de overgelegde lijst van stoffen die in aanmerking komen.
	<p>2. Ingrediënten (stoffen) die zijn ingedeeld volgens een of meer van de gevarenaanduidingen, waarschuwingssinnen of combinaties daarvan als beschreven in de volgende tabel overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 67/548/EEG, mogen niet meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken. Deze criteria zijn niet van toepassing op biociden, die hieronder apart worden behandeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EUH029, EUH031, EUH032 (vormt vergiftige gassen in contact met water of zuren); • R29, R31, R32 (vormt vergiftige gassen in contact met zuren); • H300, H301, H304, H310, H311, H330, H331, H370, H371, H372, H373 (vergiftig, dodelijk of kan schade aan organen veroorzaken); • R23, R24, R25, R26, R27, R28, R65, R39/23, R39/24, R39/25, R39/26, R39/27, R39/28, R48/20, R48/21, R48/22, R48/23, R48/24, R48/25, R68/20, R68/21, R68/22 (vergiftig, zeer vergiftig of onherstelbare effecten); • H317, H334 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen; • R42, R43 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen;

	<ul style="list-style-type: none"> • H340, H341 (mutageen); • R46, R68 (mutageen); • H350, H350i, H351 (carcinogeen); • R40, R45, R49 (carcinogeen); • H360D, H360F, H360FD, H360Fd, H360Df, H361f, H361d, H361fd, H362 (voor de voortplanting vergiftig); • R60, R61, R62, R63, R64 (voor de voortplanting vergiftig); • EUH070 (giftig bij oogcontact); • R39-41 (giftig bij oogcontact); • H400, H410, H411, H412 (uitgezonderd parfums), H413 (schadelijk voor in het water levende organismen); • R50, R50/53, R51/53, R52/53 (uitgezonderd parfums), R53 (schadelijk voor in het water levende organismen); • EUH059 (gevaarlijk voor de ozonlaag); • R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag). <p>Oppervlakteactieve stoffen die zijn ingedeeld als H400 of R50 zijn toegestaan op voorwaarde dat de concentratie in het product minder dan 25%/M bedraagt, waarbij M de vermenigvuldigingsfactor is die is vastgesteld bij Verordening (EG) nr. 1272/2008.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en de eventuele gevarenaanduidingen of waarschuwingszinnen waarmee ze zijn ingedeeld.
	<p>3. De volgende ingrediënten mogen niet in het product voorkomen (in grotere hoeveelheden dan 0,01% van het gewicht van het product, tenzij anders vermeld):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fosfor (grenswaarde: 0,02 g van de dosering van het product die door de fabrikant is aanbevolen per liter schoonmaakwater voor

	<p>reinigingsmiddelen die vóór gebruik met water worden verdund of 0,2 g per 100 g product voor allesreinigers voor producten die onverdund worden gebruikt);</p> <ul style="list-style-type: none"> • Biociden, tenzij gebruikt als conserveermiddel; • Biociden ingedeeld als H410, R50/53, H411 of R51/53 volgens Richtlijn 67/548/EG, Richtlijn 1999/45/EG of Verordening (EG) nr. 1272/2008, tenzij ze niet potentieel bioaccumulerend zijn. In deze context wordt een biocide als potentieel bioaccumulerend beschouwd als log Pow (Pow = verdelingscoëfficiënt octanol/water) groter is dan of gelijk is aan 3,0 (tenzij de experimenteel bepaalde BCF kleiner is dan of gelijk is aan 100). <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van elk biocide moet de benaming en de functie worden vermeld. Van elk als H410, R50/53, H411 of R51/53 ingedeeld biocide moet de log Pow of BCF worden vermeld; • De totale hoeveelheid elementaire fosfor moet worden vermeld (per functionele eenheid).
	<p>4. Het kritisch verdunningsvolume ($KVV_{\text{chronisch}}$) van het product mag de volgende grenswaarden niet overschrijden. Het $KVV_{\text{chronisch}}$ wordt bepaald volgens het schema dat wordt beschreven in de relevante EU-milieukeur (http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor producten die vóór gebruik met water worden verdund, mag het $KVV_{\text{chronisch}}$ van de aanbevolen dosering die is aangegeven voor 1 liter schoonmaakwater niet groter zijn dan 18 000 liter; • Voor producten die onverdund worden gebruikt, mag het $KVV_{\text{chronisch}}$ voor 100 g van het product niet groter zijn dan 52 000 liter. <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier</p>

	van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.
<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>2. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>	<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>5. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>
<p>3. Verstuivers met drijfgassen mogen niet worden gebruikt.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat er geen drijfgassen worden gebruikt.</p>	<p>6. Verstuivers met drijfgassen mogen niet worden gebruikt.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat er geen drijfgassen worden gebruikt.</p>
<p>4. Producten die in verstuivers zijn verpakt, moeten in navulverpakkingen worden aangeboden.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat de verstuivers navulbaar zijn, samen met informatie over de manier waarop navullingen kunnen worden verkregen en de prijzen ervan.</p>	<p>7. Producten die in verstuivers zijn verpakt, moeten in navulverpakkingen worden aangeboden.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat de verstuivers navulbaar zijn, samen met informatie over de manier waarop navullingen kunnen worden verkregen en de prijzen ervan.</p>
	<p>8. De gewicht/utiliteitsratio (WUR) van de primaire verpakking mag de volgende waarden niet overschrijden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor geconcentreerde producten, inclusief vloeibare concentraten en vaste stoffen, die vóór gebruik met water worden verdund, bedraagt de WUR 1,20 g verpakking per liter oplossing (schoonmaakwater); • Voor gebruiksklare producten, d.w.z. producten die onverdund worden gebruikt, bedraagt de WUR 150 g verpakking per liter oplossing (schoonmaakwater). <p>De WUR dient uitsluitend te worden berekend voor primaire verpakkingen (met inbegrip van doppen, stoppen en handpompen/sproeimechanismen),</p>

	<p>met behulp van de onderstaande formule:</p> $WUR = \Sigma((W_i + U_i)/(D_i \times r_i))$ <p>waarbij:</p> <p>W_i = het gewicht (g) van de primaire verpakking (i), met inbegrip van het etiket, voor zover van toepassing;</p> <p>U_i = het gewicht (g) van het niet-gerecycleerde (virgin) materiaal in de primaire verpakking (i). Als het aandeel van gerecycleerd materiaal in de primaire verpakking gelijk is aan 0%, dan geldt $U_i = W_i$;</p> <p>D_i = het aantal functionele doseringen (het aantal doseringsvolumes dat door de fabrikant wordt aanbevolen voor 1 l schoonmaakwater) in de primaire verpakking (i). Bij gebruiksklare producten die reeds verdund worden verkocht, geldt D_i = het productvolume (in liters);</p> <p>r_i = het recyclingcijfer, dat wil zeggen, het aantal keren dat de primaire verpakking (i) voor hetzelfde doeleinde wordt gebruikt via een terugname- of navulstelsel ($r_i = 1$ als de verpakking niet voor hetzelfde doeleinde wordt hergebruikt).</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>
--	---

$\log P_{ow}$ = log verdelingscoëfficiënt octanol/water.

BCF = bioconcentratiefactor.

Het CAS-nummer is een internationaal erkend nummer toegekend door de Chemical Abstracts Service (onderdeel van de American Chemical Society) ter identificatie van een bepaalde stof.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.2 Europese GPP-criteria voor sanitairreinigers	
ONDERWERP	ONDERWERP
Aanschaf van milieuvriendelijke sanitairreinigers.	Aanschaf van milieuvriendelijke sanitairreinigers.
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad of andere relevante technische gegevensbladen mogen geen ingrediënten (stoffen) worden vermeld die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkende stoffen en zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening). De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op: http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste bewijzen worden eveneens aanvaard, zoals een overzicht van de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad, de website van de fabrikant en andere relevante technische gegevensbladen, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de genoemde ingrediënten voorkomen op de lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>	<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Het product mag geen stoffen bevatten die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst als bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening) in een hoeveelheid die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaakt. De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op: http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <p>Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de stoffen voorkomen op de overgelegde lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>
	<p>2. Ingrediënten (stoffen) die zijn ingedeeld volgens een of meer van de gevarenaanduidingen, waarschuwingszinnen of combinaties daarvan als beschreven in de volgende tabel overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 67/548/EEG, mogen niet meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken. Deze criteria zijn niet van toepassing op biociden, die hieronder apart worden behandeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EUH029, EUH031, EUH032 (vormt vergiftige gassen in contact

met water of zuren);

- R29, R31, R32 (vormt vergiftige gassen in contact met zuren);
- H300, H301, H304, H310, H311, H330, H331, H370, H371, H372, H373 (vergiftig, dodelijk of kan schade aan organen veroorzaken);
- R23, R24, R25, R26, R27, R28, R65, R39/23, R39/24, R39/25, R39/26, R39/27, R39/28, R48/20, R48/21, R48/22, R48/23, R48/24, R48/25, R68/20, R68/21, R68/22 (vergiftig, zeer vergiftig of onherstelbare effecten);
- H317, H334 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen;
- R42, R43 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen;
- H340, H341 (mutageen);
- R46, R68 (mutageen);
- H350, H350i, H351 (carcinogeen);
- R40, R45, R49 (carcinogeen);
- H360D, H360F, H360FD, H360Fd, H360Df, H361f, H361d, H361fd, H362 (voor de voortplanting vergiftig);
- R60, R61, R62, R63, R64 (voor de voortplanting vergiftig);
- EUH070 (giftig bij oogcontact);
- R39-41 (giftig bij oogcontact);
- H400, H410, H411, H412 (uitgezonderd parfums), H413 (schadelijk voor in het water levende organismen);
- R50, R50/53, R51/53, R52/53 (uitgezonderd parfums), R53 (schadelijk voor in het water levende organismen);
- EUH059 (gevaarlijk voor de ozonlaag);
- R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag).

Oppervlakteactieve stoffen die zijn ingedeeld als H400 of R50 zijn toegestaan op voorwaarde dat de concentratie in het product minder dan 25%/M bedraagt, waarbij M de vermenigvuldigingsfactor is die is vastgesteld bij Verordening (EG) nr. 1272/2008.

Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:

	<p>Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en de eventuele gevarenaanduidingen of waarschuwingssymbolen waarmee ze zijn ingedeeld.</p>
	<p>3. De volgende ingrediënten mogen niet in het product voorkomen (in grotere hoeveelheden dan 0,01% van het gewicht van het product, tenzij anders vermeld):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fosfor (grenswaarde: 1 g per 100 g product); • Biociden, tenzij gebruikt als conserveermiddel; • Biociden ingedeeld als H410, R50/53, H411 of R51/53 volgens Richtlijn 67/548/EEG, Richtlijn 1999/45/EG of Verordening (EG) nr. 1272/2008, tenzij ze niet potentieel bioaccumulerend zijn. In deze context wordt een biocide als potentieel bioaccumulerend beschouwd als log Pow (Pow = verdelingscoëfficiënt octanol/water) groter is dan of gelijk is aan 3,0 (tenzij de experimenteel bepaalde BCF kleiner is dan of gelijk is aan 100). <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <p>Van elk biocide moet de benaming en de functie worden vermeld. Van elk als H410, R50/53, H411 of R51/53 ingedeeld biocide moet de log Pow of BCF worden vermeld.</p> <p>De totale hoeveelheid elementaire fosfor moet worden vermeld (per 100 g product).</p>

	<p>4. Het kritisch verdunningsvolume ($KVV_{\text{chronisch}}$) van het product mag de volgende grenswaarden niet overschrijden. Het $KVV_{\text{chronisch}}$ wordt bepaald volgens het schema dat wordt beschreven in de relevante EU-milieukeur (http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het $KVV_{\text{chronisch}}$ voor 100 g product mag niet groter zijn dan 80 000 liter. <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>
<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>2. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>	<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>5. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>
<p>3. Verstuiers met drijfgassen mogen niet worden gebruikt.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat er geen drijfgassen worden gebruikt.</p>	<p>6. Verstuiers met drijfgassen mogen niet worden gebruikt.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat er geen drijfgassen worden gebruikt.</p>
<p>4. Producten die in verstuiers zijn verpakt, moeten in navulverpakkingen worden aangeboden.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat de verstuiers navulbaar zijn, samen met informatie over de manier waarop navullingen kunnen worden verkregen en de prijzen ervan.</p>	<p>7. Producten die in verstuiers zijn verpakt, moeten in navulverpakkingen worden aangeboden.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat de verstuiers navulbaar zijn, samen met informatie over de manier waarop navullingen kunnen worden verkregen en de prijzen ervan.</p>
	<p>8. De gewicht/utiliteitsratio (WUR) van de primaire verpakking mag de volgende waarden niet overschrijden:</p>

- Voor geconcentreerde producten, inclusief vloeibare concentraten en vaste stoffen, die vóór gebruik met water worden verdund, bedraagt de WUR 1,20 g verpakking per liter oplossing (schoonmaakwater);
- Voor gebruiksklare producten, d.w.z. producten die onverdund worden gebruikt, bedraagt de WUR 150 g verpakking per liter oplossing (schoonmaakwater).

De WUR dient uitsluitend te worden berekend voor primaire verpakkingen (met inbegrip van doppen, stoppen en handpompen/sproeimechanismen), met behulp van de onderstaande formule:

$$WUR = \Sigma((W_i + U_i)/(D_i \times r_i))$$

waarbij:

W_i = het gewicht (g) van de primaire verpakking (i), met inbegrip van het etiket, voor zover van toepassing;

U_i = het gewicht (g) van het niet-gerecycleerde (virgin) materiaal in de primaire verpakking (i). Als het aandeel van gerecycleerd materiaal in de primaire verpakking gelijk is aan 0%, dan geldt $U_i = W_i$;

D_i = het aantal functionele doseringen (het aantal doseringsvolumes dat door de fabrikant wordt aanbevolen voor 1 l schoonmaakwater) in de primaire verpakking (i). Bij gebruiksklare producten die reeds verdund worden verkocht, geldt D_i = het productvolume (in liters);

r_i = het recyclingcijfer, dat wil zeggen, het aantal keren dat de primaire verpakking (i) voor hetzelfde doeleinde wordt gebruikt via een terugname- of navulstelsel ($r_i = 1$ als de verpakking niet voor hetzelfde doeleinde wordt hergebruikt).

Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.

$\log P_{ow}$ = log verdelingscoëfficiënt octanol/water.

BCF = bioconcentratiefactor.

Het CAS-nummer is een internationaal erkend nummer toegekend door de Chemical Abstracts Service (onderdeel van de American Chemical Society) ter identificatie van een bepaalde stof.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.3 Europese GPP-criteria voor ruitenreinigers	
ONDERWERP	ONDERWERP
Aanschaf van milieuvriendelijke ruitenreinigers.	Aanschaf van milieuvriendelijke ruitenreinigers.
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad of andere relevante technische gegevensbladen mogen geen ingrediënten (stoffen) worden vermeld die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkende stoffen en zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening). De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste bewijzen worden eveneens aanvaard, zoals een overzicht van de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad, de website van de fabrikant en andere relevante technische gegevensbladen, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de genoemde ingrediënten voorkomen op de lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>	<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Het product mag geen stoffen bevatten die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst als bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening) in een hoeveelheid die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaakt. De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de stoffen voorkomen op de overgelegde lijst van stoffen die in aanmerking komen.

2. Ingrediënten (stoffen) die zijn ingedeeld volgens een of meer van de gevarenaanduidingen, waarschuwingzinnen of combinaties daarvan als beschreven in de volgende tabel overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 67/548/EEG, mogen niet meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken. Deze criteria zijn niet van toepassing op biociden, die hieronder apart worden behandeld:
- EUH029, EUH031, EUH032 (vormt vergiftige gassen in contact met water of zuren);
 - R29, R31, R32 (vormt vergiftige gassen in contact met zuren);
 - H300, H301, H304, H310, H311, H330, H331, H370, H371, H372, H373 (vergiftig, dodelijk of kan schade aan organen veroorzaken);
 - R23, R24, R25, R26, R27, R28, R65, R39/23, R39/24, R39/25, R39/26, R39/27, R39/28, R48/20, R48/21, R48/22, R48/23, R48/24, R48/25, R68/20, R68/21, R68/22 (vergiftig, zeer vergiftig of onherstelbare effecten);
 - H317, H334 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen;
 - R42, R43 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen;
 - H340, H341 (mutageen);
 - R46, R68 (mutageen);
 - H350, H350i, H351 (carcinogeen);
 - R40, R45, R49 (carcinogeen);
 - H360D, H360F, H360FD, H360Fd, H360Df, H361f, H361d, H361fd, H362 (voor de voortplanting vergiftig);
 - R60, R61, R62, R63, R64 (voor de voortplanting vergiftig);
 - EUH070 (giftig bij oogcontact);
 - R39-41 (giftig bij oogcontact);
 - H400, H410, H411, H412 (uitgezonderd parfums), H413 (schadelijk voor in het water levende organismen);
 - R50, R50/53, R51/53, R52/53 (uitgezonderd parfums), R53 (schadelijk voor in het water levende organismen);
 - EUH059 (gevaarlijk voor de ozonlaag);
 - R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag).

	<p>Oppervlakreactieve stoffen die zijn ingedeeld als H400 of R50 zijn toegestaan op voorwaarde dat de concentratie in het product minder dan 25%/M bedraagt, waarbij M de vermenigvuldigingsfactor is die is vastgesteld bij Verordening (EG) nr. 1272/2008.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en de eventuele gevarenaanduidingen of waarschuwingzinnen waarmee ze zijn ingedeeld.
	<p>3. De volgende ingrediënten mogen niet in het product voorkomen (in hoeveelheden die groter zijn dan 0,01% van het gewicht van het product):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fosfor; • Biociden, tenzij gebruikt als conserveermiddel; • Biociden ingedeeld volgens H410, R50/53, H411 of R51/53 volgens Richtlijn 67/548/EEG, Richtlijn 199/45/EG of Verordening (EG) nr. 1272/2008, tenzij ze niet potentieel bioaccumulerend zijn. In deze context wordt een biocide als potentieel bioaccumulerend beschouwd als log Pow (Pow = verdelingscoëfficiënt octanol/water) groter is dan of gelijk is aan 3,0 (tenzij de experimenteel bepaalde BCF kleiner is dan of gelijk is aan 100). <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van elk biocide moet de benaming en de functie worden vermeld. Van elk als H410, R50/53, H411 of R51/53 ingedeeld biocide moet de log Pow of BCF worden vermeld; • De totale hoeveelheid elementaire fosfor moet worden vermeld.

	<p>4. Het kritisch verdunningsvolume ($KVV_{\text{chronisch}}$) van het product mag de volgende grenswaarden niet overschrijden. Het $KVV_{\text{chronisch}}$ wordt bepaald volgens het schema dat wordt beschreven in de relevante EU-milieukeur (http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het $KVV_{\text{chronisch}}$ voor 100 g product mag niet groter zijn dan 4 800 liter. <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>
<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>2. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>	<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>5. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>
<p>3. Verstuivers met drijfgassen mogen niet worden gebruikt.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat er geen drijfgassen worden gebruikt.</p>	<p>6. Verstuivers met drijfgassen mogen niet worden gebruikt.</p> <p>Controle: een schriftelijke verklaring waarin wordt bevestigd dat er geen drijfgassen worden gebruikt.</p>
	<p>7. De gewicht/utiliteitsratio (WUR) van de primaire verpakking mag de volgende waarden niet overschrijden:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor geconcentreerde producten, inclusief vloeibare concentraten en vaste stoffen, die vóór gebruik met water worden verdund, bedraagt de WUR 1,20 g verpakking per liter oplossing (schoonmaakwater); • Voor gebruiksklare producten, d.w.z. producten die onverdund worden gebruikt, bedraagt de WUR 150 g verpakking per liter oplossing (schoonmaakwater). <p>De WUR dient uitsluitend te worden berekend voor primaire verpakkingen</p>

	<p>(met inbegrip van doppen, stoppen en handpompen/sproeimechanismen), met behulp van de onderstaande formule:</p> $WUR = \Sigma((W_i + U_i)/(D_i \times r_i))$ <p>waarbij:</p> <p>W_i = het gewicht (g) van de primaire verpakking (i), met inbegrip van het etiket, voor zover van toepassing;</p> <p>U_i = het gewicht (g) van het niet-gerecycleerde (virgin) materiaal in de primaire verpakking (i). Als het aandeel van gerecycleerd materiaal in de primaire verpakking gelijk is aan 0%, dan geldt $U_i = W_i$;</p> <p>D_i = het aantal functionele doseringen (het aantal doseringsvolumes dat door de fabrikant wordt aanbevolen voor 1 l schoonmaakwater) in de primaire verpakking (i). Bij gebruiksklare producten die reeds verdund worden verkocht, geldt D_i = het productvolume (in liters);</p> <p>r_i = het recyclingcijfer, dat wil zeggen, het aantal keren dat de primaire verpakking (i) voor hetzelfde doeleinde wordt gebruikt via een terugname- of navulstelsel ($r_i = 1$ als de verpakking niet voor hetzelfde doeleinde wordt hergebruikt).</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>
--	---

$\log P_{ow}$ = log verdelingscoëfficiënt octanol/water.

BCF = bioconcentratiefactor.

Het CAS-nummer is een internationaal erkend nummer toegekend door de Chemical Abstracts Service (onderdeel van de American Chemical Society) ter identificatie van een bepaalde stof.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.4 Europese GPP-criteria voor handafwasmiddelen	
ONDERWERP	ONDERWERP
Aanschaf van milieuvriendelijke handafwasmiddelen	Aanschaf van milieuvriendelijke handafwasmiddelen
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad of andere relevante technische gegevensbladen mogen geen ingrediënten (stoffen) worden vermeld die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkende stoffen en zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening). De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste bewijzen worden eveneens aanvaard, zoals een overzicht van de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad, de website van de fabrikant en andere relevante technische gegevensbladen, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de genoemde ingrediënten voorkomen op de lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>	<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Het product mag geen stoffen bevatten die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst als bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening) in een hoeveelheid die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaakt. De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <p>Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de stoffen voorkomen op de overgelegde lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>
	<p>2. Ingrediënten (stoffen) die zijn ingedeeld volgens een of meer van de gevarenaanduidingen, waarschuwingssymbolen of combinaties daarvan als beschreven in de volgende tabel overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 67/548/EEG, mogen niet meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken. Deze criteria zijn niet van toepassing op biociden, die hieronder apart worden behandeld:</p>

- EUH029, EUH031, EUH032 (vormt vergiftige gassen in contact met water of zuren);
- R29, R31, R32 (vormt vergiftige gassen in contact met zuren);
- H300, H301, H304, H310, H311, H330, H331, H370, H371, H372, H373 (vergiftig, dodelijk of kan schade aan organen veroorzaken);
- R23, R24, R25, R26, R27, R28, R65, R39/23, R39/24, R39/25, R39/26, R39/27, R39/28, R48/20, R48/21, R48/22, R48/23, R48/24, R48/25, R68/20, R68/21, R68/22 (vergiftig, zeer vergiftig of onherstelbare effecten);
- H317, H334 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen;
- R42, R43 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen;
- H340, H341 (mutageen);
- R46, R68 (mutageen);
- H350, H350i, H351 (carcinogeen);
- R40, R45, R49 (carcinogeen);
- H360D, H360F, H360FD, H360Fd, H360Df, H361f, H361d, H361fd, H362 (voor de voortplanting vergiftig);
- R60, R61, R62, R63, R64 (voor de voortplanting vergiftig);
- EUH070 (giftig bij oogcontact);
- R39-41 (giftig bij oogcontact);
- H400, H410, H411, H412 (uitgezonderd parfums), H413 (schadelijk voor in het water levende organismen);
- R50, R50/53, R51/53, R52/53 (uitgezonderd parfums), R53 (schadelijk voor in het water levende organismen);
- EUH059 (gevaarlijk voor de ozonlaag);
- R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag);

Oppervlakreactieve stoffen die zijn ingedeeld als H400 of R50 zijn toegestaan op voorwaarde dat de concentratie in het product minder dan 25%/M bedraagt, waarbij M de vermenigvuldigingsfactor is die is vastgesteld bij Verordening (EG) nr. 1272/2008.

Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere

	<p>gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en de eventuele gevarenaanduidingen of waarschuwingzinnen waarmee ze zijn ingedeeld.
	<p>3. De volgende ingrediënten mogen niet in het product voorkomen (in hoeveelheden die groter zijn dan 0,01% van het gewicht van het product):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Parfums in handafwasmiddelen voor professioneel gebruik. • Biociden, tenzij gebruikt als conserveermiddel. • Biociden ingedeeld als H410, R50/53, H411 of R51/53 volgens Richtlijn 67/548/EEG, Richtlijn 1999/45/EG of Verordening nr. 1272/2008, tenzij ze niet potentieel bioaccumulerend zijn. In deze context wordt een biocide als potentieel bioaccumulerend beschouwd als log Pow (Pow = verdelingscoëfficiënt octanol/water) groter is dan of gelijk is aan 3,0 (tenzij de experimenteel bepaalde BCF kleiner is dan of gelijk is aan 100). <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van elk biocide moet de benaming en de functie worden vermeld. Van elk als H410, R50/53, H411 of R51/53 ingedeeld biocide moet de log Pow of BCF worden vermeld. • Voor handafwasmiddelen voor professioneel gebruik moeten alle parfums worden vermeld die in deze producten meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken.

	<p>4. Het kritisch verdunningsvolume ($KVV_{\text{chronisch}}$) van het product mag de volgende grenswaarden niet overschrijden. Het $KVV_{\text{chronisch}}$ wordt bepaald volgens het schema dat wordt beschreven in de relevante EU-milieukeur (http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Het $KVV_{\text{chronisch}}$ van de aanbevolen dosering voor het bereiden van 1 l afwaswater voor het reinigen van normaal bevuild vaatwerk mag niet groter zijn dan 3 800 liter. <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>
<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>2. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>	<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>5. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>

6. De gewicht/utiliteitsratio (WUR) van de primaire verpakking mag de volgende waarde niet overschrijden: WUR 1,20 g verpakking per liter oplossing (afwaswater).

De WUR dient uitsluitend te worden berekend voor primaire verpakkingen (met inbegrip van doppen, stoppen en handpompen/sproeimechanismen), met behulp van de onderstaande formule:

$$WUR = \Sigma((W_i + U_i)/(D_i \times r_i))$$

waarbij:

W_i = het gewicht (g) van de primaire verpakking (i), met inbegrip van het etiket, voor zover van toepassing;

U_i = het gewicht (g) van het niet-gerecycleerde (virgin) materiaal in de primaire verpakking (i). Als het aandeel van gerecycleerd materiaal in de primaire verpakking gelijk is aan 0%, dan geldt $U_i = W_i$;

D_i = het aantal functionele doseringen (het aantal doseringsvolumes dat door de fabrikant wordt aanbevolen voor 1 l afwaswater) in de primaire verpakking (i);

r_i = het recyclingcijfer, dat wil zeggen, het aantal keren dat de primaire verpakking (i) voor hetzelfde doeleinde wordt gebruikt via een terugname- of navulstelsel ($r_i = 1$ als de verpakking niet voor hetzelfde doeleinde wordt hergebruikt).

Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.

Log P_{ow} = log verdelingscoëfficiënt octanol/water.

BCF = bioconcentratiefactor.

Het CAS-nummer is een internationaal erkend nummer toegekend door de Chemical Abstracts Service (onderdeel van de American Chemical Society) ter identificatie van een bepaalde stof.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.5 Europese GPP-criteria voor wasmiddelen en vlekverwijderaars die zijn bedoeld als voorbehandeling	
ONDERWERP	ONDERWERP
Aanschaf van milieuvriendelijke wasmiddelen en vlekverwijderaars die zijn bedoeld als voorbehandeling.	Aanschaf van milieuvriendelijke wasmiddelen en vlekverwijderaars die zijn bedoeld als voorbehandeling.
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad of andere relevante technische gegevensbladen mogen geen ingrediënten (stoffen) worden vermeld die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkende stoffen en zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening). De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste bewijzen worden eveneens aanvaard, zoals een overzicht van de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad, de website van de fabrikant en andere relevante technische gegevensbladen, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de genoemde ingrediënten voorkomen op de lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>	<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Het product mag geen stoffen bevatten die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst als bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening) in een hoeveelheid die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaakt. De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de stoffen voorkomen op de overgelegde lijst van stoffen die in aanmerking komen. <p>2. Ingrediënten (stoffen) die zijn ingedeeld volgens een of meer van de gevarenaanduidingen, waarschuwingssymbolen of combinaties daarvan als</p>

beschreven in de volgende tabel overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 67/548/EEG, mogen niet meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken. Deze criteria zijn niet van toepassing op biociden, die hieronder apart worden behandeld:

- EUH029, EUH031, EUH032 (vormt vergiftige gassen in contact met water of zuren);
- R29, R31, R32 (vormt vergiftige gassen in contact met zuren);
- H300, H301, H304, H310, H311, H330, H331, H370, H371, H372, H373 (vergiftig, dodelijk of kan schade aan organen veroorzaken);
- R23, R24, R25, R26, R27, R28, R65, R39/23, R39/24, R39/25, R39/26, R39/27, R39/28, R48/20, R48/21, R48/22, R48/23, R48/24, R48/25, R68/20, R68/21, R68/22 (vergiftig, zeer vergiftig of onherstelbare effecten);
- H317, H334 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen en bleekkatalysatoren;
- R42, R43 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen en bleekkatalysatoren;
- H340, H341 (mutageen);
- R46, R68 (mutageen);
- H350, H350i, H351 (carcinogeen);
- R40, R45, R49 (carcinogeen);
- H360D, H360F, H360FD, H360Fd, H360Df, H361f, H361d, H361fd, H362 (voor de voortplanting vergiftig);
- R60, R61, R62, R63, R64 (voor de voortplanting vergiftig);
- EUH070 (giftig bij oogcontact);
- R39-41 (giftig bij oogcontact);
- H400, H410, H411, H412 (uitgezonderd parfums), H413 (uitgezonderd optische bleekmiddelen voor wasmiddelen voor witte was) (schadelijk voor in het water levende organismen);
- R50, R50/53, R51/53, R52/53 (uitgezonderd parfums), R53 (uitgezonderd optische bleekmiddelen voor wasmiddelen voor witte was) (schadelijk voor in het water levende organismen);
- EUH059 (gevaarlijk voor de ozonlaag);
- R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag).

	<p>Als H400 of R50 ingedeelde oppervlakteactieve stoffen zijn toegestaan op voorwaarde dat de concentratie van het product kleiner is dan 25%.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en de eventuele gevarenaanduidingen of waarschuwingszinnen waarmee ze zijn ingedeeld.
<p>2. De volgende ingrediënten mogen niet worden opgenomen in de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad of andere relevante technische gegevensbladen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fosfaten <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste bewijzen worden eveneens aanvaard, zoals een overzicht van de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad, de website van de fabrikant en andere relevante technische gegevensbladen, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de genoemde ingrediënten voorkomen op de lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>	<p>3. De volgende ingrediënten mogen niet in het product voorkomen (in hoeveelheden die groter zijn dan 0,01% van het gewicht van het product):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fosfaten; • Biociden, tenzij gebruikt als conserveermiddel; • Biociden ingedeeld als H410, R50/53, H411, R51/53, H412 of R52/53 volgens Richtlijn 67/548/EEG, Richtlijn 1999/45/EG of Verordening nr. 1272/2008, tenzij ze niet potentieel bioaccumulerend zijn. In deze context wordt een biocide als potentieel bioaccumulerend beschouwd als log Pow (Pow = verdelingscoëfficiënt octanol/water) groter is dan of gelijk is aan 3,0 (tenzij de experimenteel bepaalde BCF kleiner is dan of gelijk is aan 100). <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van elk biocide moet de benaming en de functie worden vermeld. Van elk als H410, R50/53, H411 of R51/53 ingedeeld biocide moet de log Pow of BCF worden vermeld. • De totale hoeveelheid fosfaten moet worden vermeld.

<p>Controle: voor normaal bevuild wasgoed en licht bevuild wasgoed moet de aanbevolen dosering voor de gemiddelde waterhardheid worden vermeld. Indien de aanbevolen dosering per lading wasgoed wordt vermeld, moet deze betrekking hebben op 4,5 kg wasgoed (droge textielproducten) in geval van wasmiddelen voor witte was en kleurwasmiddelen, en op 2,5 kg wasgoed (droge textielproducten) in geval van wasmiddelen voor fijne was.</p>	<p>Controle: voor normaal bevuild wasgoed en licht bevuild wasgoed moet de aanbevolen dosering voor de gemiddelde waterhardheid worden vermeld. Indien de aanbevolen dosering per lading wasgoed wordt vermeld, moet deze betrekking hebben op 4,5 kg wasgoed (droge textielproducten) in geval van wasmiddelen voor witte was en kleurwasmiddelen, en op 2,5 kg wasgoed (droge textielproducten) in geval van wasmiddelen voor fijne was.</p>
<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>4. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>	<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>6. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>
	<p>7. De gewicht/utiliteitsratio (WUR) van de primaire verpakking mag de volgende waarden niet overschrijden.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Poeders: WUR 1,2 g/kg wasgoed; • Overige (bijvoorbeeld vloeistoffen, gels, tabletten, capsules): WUR 1,5 g/kg wasgoed. <p>De WUR dient uitsluitend te worden berekend voor primaire verpakkingen (met inbegrip van doppen, stoppen en handpompen/sproeimechanismen), met behulp van de onderstaande formule:</p> $WUR = \Sigma((W_i + U_i)/(D_i \times r_i))$ <p>waarbij:</p> <p>W_i = het gewicht (g) van de primaire verpakking (i), met inbegrip van het etiket, voor zover van toepassing;</p> <p>U_i = het gewicht (g) van het niet-gerecycleerde (virgin) materiaal in de primaire verpakking (i). Als het aandeel van gerecycleerd materiaal in de primaire verpakking gelijk is aan 0%, dan geldt $U_i = W_i$;</p>

	<p>D_i = het aantal functionele doseringen in de primaire verpakking (i). De functionele eenheid = dosering in g/kg wasgoed;</p> <p>r_i = het recyclingcijfer, dat wil zeggen, het aantal keren dat de primaire verpakking (i) voor hetzelfde doeleinde wordt gebruikt via een terugname- of navulstelsel. Voor r wordt de standaardwaarde 1 (= geen hergebruik) gehanteerd. Alleen als kan worden aangetoond dat de verpakking wordt hergebruikt voor hetzelfde doel mag in de berekening voor r een hogere waarde worden gebruikt.</p> <p>Kunststof/papieren/kartonnen verpakkingen die meer dan 80% gerecycleerd materiaal bevatten, zijn vrijgesteld van deze eis.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>
CONTRACTVOORWAARDEN	CONTRACTVOORWAARDEN
1. Voor wasmiddelen moet informatie over de aanbevolen wastemperaturen worden verstrekt.	1. Er moet informatie over de aanbevolen wastemperaturen worden verstrekt.

Log P_{ow} = log verdelingscoëfficiënt octanol/water.

BCF = bioconcentratiefactor.

Het CAS-nummer is een internationaal erkend nummer toegekend door de Chemical Abstracts Service (onderdeel van de American Chemical Society) ter identificatie van een bepaalde stof.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.6 Europese GPP-criteria voor afwasmiddelen en spoelmiddelen	
ONDERWERP	ONDERWERP
Aanschaf van milieuvriendelijke afwasmiddelen en spoelmiddelen.	Aanschaf van milieuvriendelijke afwasmiddelen en spoelmiddelen.

TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad of andere relevante technische gegevensbladen mogen geen ingrediënten (stoffen) worden vermeld die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkende stoffen en zijn opgenomen in de lijst zoals bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening). De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste bewijzen worden eveneens aanvaard, zoals een overzicht van de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad, de website van de fabrikant en andere relevante technische gegevensbladen, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de genoemde ingrediënten voorkomen op de lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>	<p>Eisen ten aanzien van stoffen</p> <p>1. Het product mag geen stoffen bevatten die zijn aangemerkt als zeer zorgwekkend en die zijn opgenomen in de lijst als bedoeld in artikel 59 van Verordening (EG) nr. 1907/2006 (de REACH-verordening) in een hoeveelheid die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaakt. De lijst van de stoffen waarnaar wordt verwezen (de lijst van stoffen die in aanmerking komen) kan worden geraadpleegd op:</p> <p>http://echa.europa.eu/chem_data/authorisation_process/candidate_list_table_en.asp.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de stoffen voorkomen op de overgelegde lijst van stoffen die in aanmerking komen.
	<p>2. Ingrediënten (stoffen) die zijn ingedeeld volgens een of meer van de gevarenaanduidingen, waarschuwingzinnen of combinaties daarvan als beschreven in de volgende tabel overeenkomstig Verordening (EG) nr. 1272/2008 of Richtlijn 67/548/EEG, mogen niet meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken. Deze criteria zijn niet van toepassing op biociden, die hieronder apart worden behandeld:</p> <ul style="list-style-type: none"> • EUH029, EUH031, EUH032 (vormt vergiftige gassen in contact met water of zuren); • R29, R31, R32 (vormt vergiftige gassen in contact met zuren); • H300, H301, H304, H310, H311, H330, H331, H370, H371, H372,

- H373 (vergiftig, dodelijk of kan schade aan organen veroorzaken);
- R23, R24, R25, R26, R27, R28, R65, R39/23, R39/24, R39/25, R39/26, R39/27, R39/28, R48/20, R48/21, R48/22, R48/23, R48/24, R48/25, R68/20, R68/21, R68/22 (vergiftig, zeer vergiftig of onherstelbare effecten);
 - H317, H334 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen;
 - R42, R43 (sensibiliserend), uitgezonderd enzymen;
 - H340, H341 (mutageen);
 - R46, R68 (mutageen);
 - H350, H350i, H351 (carcinogeen);
 - R40, R45, R49 (carcinogeen);
 - H360D, H360F, H360FD, H360Fd, H360Df, H361f, H361d, H361fd, H362 (voor de voortplanting vergiftig);
 - R60, R61, R62, R63, R64 (voor de voortplanting vergiftig);
 - EUH070 (giftig bij oogcontact);
 - R39-41 (giftig bij oogcontact);
 - H400, H410, H411, H412 (uitgezonderd parfums), H413 (schadelijk voor in het water levende organismen);
 - R50, R50/53, R51/53, R52/53 (uitgezonderd parfums), R53 (schadelijk voor in het water levende organismen);
 - EUH059 (gevaarlijk voor de ozonlaag);
 - R59 (gevaarlijk voor de ozonlaag).

Als H400 of R50 ingedeelde oppervlakreactieve stoffen zijn toegestaan op voorwaarde dat de concentratie van het product kleiner is dan 25%.

Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:

- Per product moeten alle stoffen worden vermeld die meer dan 0,01% van het gewicht van het eindproduct uitmaken, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en de eventuele gevarenaanduidingen of waarschuwingzinnen waarmee ze zijn ingedeeld.

<p>2. De volgende ingrediënten mogen niet worden opgenomen in de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad of andere relevante technische gegevensbladen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fosfaten <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Andere gepaste bewijzen worden eveneens aanvaard, zoals een overzicht van de ingrediënten die worden vermeld op het productetiket, het veiligheidsinformatieblad, de website van de fabrikant en andere relevante technische gegevensbladen, samen met hun CAS-nummer (indien beschikbaar) en een verklaring dat geen van de genoemde ingrediënten voorkomen op de lijst van stoffen die in aanmerking komen.</p>	<p>3. De volgende ingrediënten mogen niet in het product voorkomen (in hoeveelheden die groter zijn dan 0,01% van het gewicht van het product):</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fosfaten; • Biociden, tenzij gebruikt als conserveermiddel; • Biociden ingedeeld als H410, R50/53, H411, R51/53, H412 of R52/53 volgens Richtlijn 67/548/EEG, Richtlijn 1999/45/EG of Verordening nr. 1272/2008, tenzij ze niet potentieel bioaccumulerend zijn. In deze context wordt een biocide als potentieel bioaccumulerend beschouwd als log Pow (Pow = verdelingscoëfficiënt octanol/water) groter is dan of gelijk is aan 3,0 (tenzij de experimenteel bepaalde BCF kleiner is dan of gelijk is aan 100). <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste bewijzen worden aanvaard, zoals:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Van elk biocide moet de benaming en de functie worden vermeld. Van elk als H410, R50/53, H411, R51/53, H412 of R52/53 ingedeeld biocide moet de log Pow of BCF worden vermeld. • De totale hoeveelheid fosfaten moet worden vermeld.
	<p>4. Het kritisch verdunningsvolume ($KVV_{\text{chronisch}}$) van het product mag de volgende grenswaarden niet overschrijden. Het $KVV_{\text{chronisch}}$ wordt bepaald volgens het schema dat wordt beschreven in de relevante EU-milieukeur (http://ec.europa.eu/environment/ecolabel/index_en.htm).</p> <ul style="list-style-type: none"> • Voor afwasmiddelen met één functie mag het $KVV_{\text{chronisch}}$ niet groter zijn dan 25 000 liter per afwasbeurt; • Voor multifunctionele afwasmiddelen mag het $KVV_{\text{chronisch}}$ niet groter zijn dan 30 000 liter per afwasbeurt; • Voor spoelmiddelen mag het $KVV_{\text{chronisch}}$ niet groter zijn dan 10 000 liter per afwasbeurt.

	<p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>
<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>3. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>	<p>Verpakkingsvoorschriften</p> <p>5. Alle producten moeten worden geleverd met duidelijke doseringsinstructies.</p> <p>Controle: voorleggen van instructiedocumenten aan de aanbestedende dienst.</p>
<p>4. De kartonnen verpakking moet voor ten minste 80% uit gerecycleerd materiaal bestaan.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>	<p>6. De kartonnen verpakking moet voor ten minste 80% uit gerecycleerd materiaal bestaan.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>
	<p>7. Het gewicht van de primaire verpakking mag niet groter zijn dan 2,0 g per afwasbeurt.</p> <p>Controle: producten met een relevante milieukeur van ISO-type I die aan de opgesomde criteria beantwoordt, worden geacht te voldoen. Ook andere gepaste vormen van bewijs worden aanvaard, zoals een technisch dossier van de fabrikant of een keuringsrapport van een erkende instantie.</p>

Log P_{ow} = log verdelingscoëfficiënt octanol/water.

BCF = bioconcentratiefactor.

Het CAS-nummer is een internationaal erkend nummer toegekend door de Chemical Abstracts Service (onderdeel van de American Chemical Society) ter identificatie van een bepaalde stof.

Kerncriteria	Uitgebreide criteria
3.7 Europese GPP-criteria voor schoonmaakdiensten	
ONDERWERP	ONDERWERP
Milieuvriendelijke schoonmaakdiensten.	Milieuvriendelijke schoonmaakdiensten.
SELECTIECRITERIUM	SELECTIECRITERIUM
	<p>De inschrijver moet aantonen dat hij de dienst op een milieuhygiënisch verantwoorde manier kan uitvoeren. Daartoe dient hij bewijs over te leggen waaruit blijkt dat zijn medewerkers periodiek worden geschoold in de gezondheids-, veiligheids- en milieuaspecten van de schoonmaakwerkzaamheden, samen met bewijzen van de naleving van verplichtingen op het gebied van milieu, gezondheid en veiligheid.</p> <p>Controle: een milieuzorgsysteem (bijvoorbeeld EMAS of ISO 14001) dat aantoonbaar aan de in de selectiecriteria vermelde normen voldoet, wordt als bewijs van naleving beschouwd, evenals aantoonbaar gelijkwaardige milieubeheermaatregelen.</p>
TECHNISCHE SPECIFICATIES	TECHNISCHE SPECIFICATIES
<p>1. Door het schoonmaakbedrijf gebruikte producten moeten voldoen aan de kerncriteria die worden beschreven in 3.1 tot en met 3.6 hierboven.</p> <p>Controle: de inschrijver moet een lijst van de te gebruiken producten overleggen, samen met bewijs van naleving van de specificaties voor de kerncriteria die worden beschreven in 3.1 tot en met 3.6 hierboven.</p>	<p>1. Door het schoonmaakbedrijf gebruikte producten moeten voldoen aan de relevante uitgebreide criteria die worden beschreven in 3.1 tot en met 3.6 hierboven.</p> <p>Controle: de inschrijver moet een lijst van de te gebruiken producten overleggen, samen met bewijs van naleving van de specificaties voor de uitgebreide criteria die worden beschreven in 3.1 tot en met 3.6 hierboven.</p>

CONTRACTVOORWAARDEN	CONTRACTVOORWAARDEN
<p>1. Na de eerste zes maanden van het contract, en vervolgens aan het einde van elke termijn van een jaar, moet de contractant een overzicht van de gebruikte schoonmaakproducten indienen, onder vermelding van de naam en hoeveelheid. Voor andere producten dan die in de oorspronkelijke offerte moet bewijs van naleving van de technische specificaties worden verstrekt.</p> <p>Controle: rapporten waarin de gebruikte producten worden vermeld. Verder dient de contractant de schoonmaakfrequentie en het spectrum van gebruikte producten te kunnen verantwoorden.</p>	<p>1. Na de eerste zes maanden van het contract, en vervolgens aan het einde van elke termijn van een jaar, moet de contractant een overzicht van de gebruikte schoonmaakproducten indienen, onder vermelding van de naam en hoeveelheid. Voor andere producten dan die in de oorspronkelijke offerte moet bewijs van naleving van de specificaties worden ingediend.</p> <p>Controle: rapporten waarin de gebruikte producten worden vermeld. Verder dient de contractant de schoonmaakfrequentie en het spectrum van gebruikte producten te kunnen verantwoorden.</p>
<p>Medewerkers en organisatie</p> <p>2. Al het schoonmaakpersoneel dat de dienst uitvoert moet periodiek worden geschoold in de diverse taken. De scholing moet gaan over de gebruikte schoonmaakmiddelen, -methoden, -uitrusting en -machines; afvalbeheer; en gezondheids-, veiligheids- en milieuaspecten.</p> <p>Controle: de contractant houdt van deze scholing (introductie/beroepsopleiding) een overzicht bij ten behoeve van de aanbestedende dienst.</p>	<p>Medewerkers en organisatie</p> <p>2. Al het schoonmaakpersoneel dat de dienst uitvoert moet periodiek worden geschoold in de diverse taken. De scholing moet gaan over de gebruikte schoonmaakmiddelen, -methoden, -uitrusting en -machines; afvalbeheer; en gezondheids-, veiligheids- en milieuaspecten.</p> <p>Controle: de contractant houdt van deze scholing (introductie/beroepsopleiding) een overzicht bij ten behoeve van de aanbestedende dienst.</p>

	<p>3. In overleg met de aanbestedende dienst stelt de contractant nauwkeurige voorschriften op voor werkwijzen die het milieu ontzien en de gezondheid en veiligheid op het werk respecteren. Deze voorschriften dienen zodanig in de gebouwen te worden aangebracht dat het personeel ze te allen tijde kan raadplegen.</p> <p>Controle: de weergegeven instructies moeten ter inspectie worden voorgelegd aan de aanbestedende dienst.</p>
	<p>4. De contractant belast een beheerder, voorman/voorzvrouw of coördinator met de organisatie en controle van het schoonmaakwerk. Deze persoon fungeert tevens als contactpersoon voor de aanbestedende dienst en dient tijdens kantooruren bereikbaar te zijn. De beheerder, voorman/voorzvrouw of coördinator moet voldoende zijn geschoold in gezondheid en veiligheid op het werk, werkmethoden en milieuaspecten.</p> <p>Controle: de contractant moet de naam van de verantwoordelijke medewerker, informatie over zijn of haar kwalificaties en scholing, en zijn of haar contactgegevens verstrekken.</p>
	<p>Milieuvriendelijke schoonmaakmethoden</p> <p>5. De contractant dient, waar van toepassing, gebruik te maken van herbruikbare microvezeldoeken.</p> <p>Controle: binnen zes maanden na aanvang van het contract moet de contractant een verslag over het gebruik van microvezeldoeken aan de aanbestedende dienst voorleggen.</p>

Toelichting

Milieukeuren van ISO-type I of 14024

Bij milieukeuren van ISO-type I of 14024 worden de eraan ten grondslag liggende criteria bepaald door een onafhankelijke instantie en met behulp van een certificerings- en auditproces gecontroleerd. Om die reden vormen zij een uiterst transparante, betrouwbare en onafhankelijke bron van informatie. Deze milieukeuren moeten aan de volgende voorwaarden voldoen:

- de vereisten voor de milieukeuren zijn gebaseerd op wetenschappelijke bevindingen;
- de milieukeuren zijn goedgekeurd met deelname van alle betrokkenen, zoals regeringsinstanties, consumenten, fabrikanten, kleinhandel en milieuorganisaties;
- de milieukeuren zijn voor alle betrokken partijen toegankelijk.

Bij overheidsopdrachten kunnen de aanbestedende diensten eisen dat wordt voldaan aan de criteria die aan een bepaalde milieukeur ten grondslag liggen en mag de milieukeur als één soort bewijs van naleving worden gebruikt. De diensten mogen echter niet vragen dat een product van een milieukeur is voorzien. De aanbestedende diensten mogen alleen milieukeurcriteria hanteren die met de kenmerken van het product of de dienst zelf of met de productieprocessen verband houden, niet met de manier waarop het bedrijf in kwestie wordt geleid.

Bewijs van overeenstemming

Indien bij de controle van de criteria wordt vermeld dat andere passende bewijsmiddelen kunnen worden gebruikt, kan dit een technisch dossier van de fabrikant, een testverslag van een erkende organisatie of ander relevant bewijsmateriaal zijn. De aanbestedende dienst moet zich er per geval en vanuit technisch/wettelijk oogpunt van vergewissen of het voorgelegde bewijsmateriaal als passend kan worden beschouwd.

Schoonmaakproducten

- **Voor milieukeur gehanteerde criteria:** De criteria van een milieukeur kunnen als eis worden gesteld, mits ze bepalend zijn voor het product en mits andere bewijsvormen ook worden toegelaten. Zie voor nadere informatie het begeleidende informatieblad over het gebruik van milieukeuren bij overheidsopdrachten:

http://ec.europa.eu/environment/gpp/pdf/toolkit/module1_factsheet_ecolabels.pdf

Schoonmaakdiensten

- **Opstellen van werkvoorschriften:** Het gebruik van stoffen kan onder meer worden teruggedrongen door ervoor te zorgen dat er niet meer wordt schoongemaakt dan nodig is. De contractant dient bij het opstellen van de werkvoorschriften vooral na te gaan hoe vaak de verschillende ruimten in het gebouw dienen te worden schoongemaakt.
- **Verminderen van de hoeveelheid gebruikte schoonmaakproducten:** Het kan verstandig zijn om de contractant te stimuleren tijdens de gehele contractduur te streven naar betere milieu- en gezondheidscondities door in het contract streefdoelen voor voortdurende verbetering op te nemen. Dat kan bijvoorbeeld door een percentage te specificeren waarmee het gebruik van de schoonmaakproducten jaarlijks moet afnemen, hetgeen kan worden gecontroleerd aan de hand van een door de contractant over te leggen volledig overzicht van de hoeveelheden producten die per jaar worden gebruikt. In dat geval moet er via periodieke kwaliteitscontroles op worden toegezien dat dit niet ten koste gaat van de kwaliteit van de werkzaamheden. Daarnaast kan

men de contractanten verzoeken automatische mengapparaten aan te bieden voor het verdunnen van de schoonmaakproducten om ervoor te zorgen dat de schoonmaakproducten optimaal worden gebruikt.

- **Optimaliseren van het assortiment schoonmaakproducten:** Een aantal veel toegepaste schoonmaakproducten wordt vaak te veelvuldig gebruikt of is misschien zelfs onnodig vanuit hygiënisch oogpunt. Voorbeelden zijn toiletverfrissers, producten voor in de stortbak, urinoirblokjes, luchtverfrissers, chemische afvoerreinigers, wasverzachters, vloerreinigers op basis van niet in water oplosbare polymeren, ontsmettingsmiddelen, spuitbussen en drijfgassen.

Kostenoverwegingen

In een Commissieonderzoek naar de kosten en voordelen van groene overheidsopdrachten in 2007¹ is gekeken naar de kosten die verbonden zijn aan het kopen van groene (van milieukeur voorziene) schoonmaakproducten. Belangrijk is dat tussen 92% en 97% van het geld wordt besteed aan personeelskosten. De verschillen in de productprijzen hebben daardoor een grotendeels verwaarloosbare invloed op het schoonmaakbudget als geheel.

Wat de producten zelf betreft, is het beeld gemengd, zoals uit de onderstaande tabel blijkt.

Land	Prijverschil tussen groene en niet-groene producten (%)		
	Allesreinigers en vloerreinigingsproducten	Sanitairreinigers	Ruitenreinigers
Zweden	-74% (groene producten zijn goedkoper)	-82%	-9%
Duitsland	+36%	+148%	-36%
Spanje	+131%	+92%	-94%
Tsjechië	+158%	+2%	-

Deze verschillen weerspiegelen de verregaande ontwikkelingen op de markt voor groene schoonmaakproducten in de Noord-Europese landen en geven aan dat producten in landen waar de markt nog niet zo goed is ontwikkeld aanzienlijk meer kunnen kosten.

Aangezien dit onderzoek uit 2007 stamt, is het mogelijk dat de verschillen in de kosten betrekking hebben op oudere gegevens en daarom niet met de huidige kostenverschillen overeenkomen.

Heroverweging van de schoonmaakfrequentie voor verschillende delen van het gebouw kan gunstig zijn, zowel wat het schoonmaakpersoneel betreft als de stoffen die bij het uitvoeren van de dienst worden gebruikt.

¹ *Study on costs/benefits of Green public procurement in Europe*, Öko-Institut & ICLEI 2007, beschikbaar op http://ec.europa.eu/environment/gpp/index_en.htm.